

Wat is een behoorlijke verzekering in het kader van goed werkgeverschap?

*Mr. J. R. Goudkuil**

1. Inleiding

Een van de jongste ontwikkelingen op het gebied van werkgeversaansprakelijkheid is de verzekeringsplicht van de werkgever op grond van artikel 7:611 van het Burgerlijk Wetboek (BW), het goedwerkgeverschapsartikel. De werkgever heeft een verzekeringsplicht in het geval een werknemer zich in het verkeer bevindt in de uitoefening van zijn werkzaamheden. Deze verzekering, die ten behoeve van de werknemer dient te worden afgesloten, biedt dekking voor bepaalde verkeersrisico's en dient tevens behoorlijk te zijn. De schending van de verzekeringsplicht wordt gesanctioneerd met aansprakelijkheid ter hoogte van het bedrag waartoe een behoorlijke verzekering zou hebben uitgekeerd, als deze was afgesloten.

Maar wat is dan een behoorlijke verzekering? De Hoge Raad heeft (slechts) aangegeven dat gekeken dient te worden naar de verzekeringsmogelijkheden en de heersende maatschappelijke opvattingen omtrent de vraag voor welke schade (zowel naar aard als naar omvang) een behoorlijke verzekering extuncdekking dient te verlenen. Ten slotte dient de premie betaalbaar te zijn en hoeft er geen dekking te zijn voor schade die het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer.¹ In 2008, het jaar van de 1 februari-arresten, waarin de Hoge Raad de betreffende verzekeringsplicht in het leven heeft geroepen, deden Van Boom, Van Kooten en Schneider al onderzoek naar de vraag wat dan een 'behoorlijke verzekering' is. Zij concludeerden uit het polissenaanbod van toentertijd dat verschillende toepasselijke verzekeringen bestaan, met uiteenlopende dekkingen en polisvoorwaarden.²

In dit artikel worden de verzekeringsmogelijkheden heden ten dage bekeken. De vraag wat een behoorlijke verzekering inhoudt, is gezien de redenatie van de Hoge Raad voornamelijk te beantwoorden door te onderzoeken welke verzekeringen er reeds bestaan.³ De maatschappelijke opvattingen

omtrent de vraag voor welke schade de verzekering dekking dient te verlenen, wordt beperkt door een uitspraak van de Hoge Raad op 9 juni 2006, waarin duidelijk staat dat de verzekeraar in beginsel in zijn polisvoorwaarden en de daarin vervatte primaire dekkingsomschrijving zelf de grenzen bepaalt waarbinnen hij dekking wil verlenen.⁴ Een werkgever kan immers niet voor meer dekking zorgen dan wordt aangeboden door verzekeraars.

Uit de bestudeerde verzekeringspolissen blijkt dat aan het begrip heersende maatschappelijke opvattingen invulling is gegeven door de schadevergoeding, naar aard en omvang, afhankelijk te stellen aan hetgeen in het BW is bepaald.

Eerst zal ter oprissing een korte opsomming volgen van de belangrijkste uitspraken; voor welke (on)gevallen dient de verzekering dekking te verlenen? Vervolgens wordt besproken waar de verzekeringspolis volgens de meest recente rechtspraak aan dient te voldoen om als behoorlijk te worden aangemerkt. Voorts wordt aan de hand van empirisch onderzoek een groot aantal verzekeringspolissen met elkaar vergeleken. Hierbij richt ik mij met name op de vraag hoe de schadevergoeding wordt vastgesteld, wat de maximale hoogte van de dekking is, welke ongevallen en welke schadeposten uitgesloten zijn van dekking en ten slotte de verdere bijzonderheden van de polissen.

Slechts indien sprake is van een werkverhouding in de zin van artikel 7:610 BW kan de werknemer (en de werkgever) een beroep doen op de artikelen in titel 10 van Boek 7 BW, dit uiteraard met de uitzondering van artikel 7:658 lid 4 BW.⁵ Hierdoor is het in beginsel niet mogelijk voor ondergeschikten die anders dan op basis van een arbeidsovereenkomst werkzaam zijn om een beroep te doen op artikel 7:611 BW.⁶ Ambtenaren kunnen ex artikel 7:615 BW geen beroep doen op

* Mr. J.R. Goudkuil is werkzaam als letselschadejurist bij Juridisch Bureau Letselschade & Gezondheidsrecht. Dit artikel is een bewerkte versie van de masterscriptie van de auteur uit 2015: Sluit de verzekeringspraktijk aan bij de verzekeringsplicht van de werkgever in het kader van goed werkgeverschap?

1. HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB6175 (Maasman/Akzo Nobel), r.o. 4.3.
2. W.H. van Boom, G.N. van Kooten & P.L.M. Schneider, Compensatie van verkeersletsel van werknemers: wat is een behoorlijke verzekering?, ArA 2008, p. 43-60.
3. Vgl. W. Munten, De verzekeringsplicht van een goed werkgever: land in zicht!, VA 2011, afl. 4, p. 156-174.

4. HR 9 juni 2006, ECLI:NL:HR:2006:AV9435, r.o. 3.4.2.

5. In art. 7:658 lid 4 BW is geregeld dat de werkgever ook een zorgplicht heeft jegens diegene die in andere juridische vormen dan de arbeidsovereenkomst in een arbeidsverhouding staat tot de werkgever. Hierbij kan worden gedacht aan een stagiair, een vrijwilliger of uitzendkracht.

6. Zie ook Rb. Midden-Nederland 17 juli 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:2855. Het is evenwel mogelijk om op grond van de onrechtmatige daad de materiële werkgever aansprakelijk te stellen. Zie Rb. Arnhem 12 november 2010, ECLI:NL:RBARN:2010:BP2572.

artikel 7:611 BW. Een analoge toepassing van artikel 7:611 BW is volgens de Centrale Raad van Beroep niet aan de orde.⁷

2. Voor welke (verkeerson)gevallen dient er een dekking te zijn door de werkgever?⁸

De uit het goed werkgeverschap voortvloeiende behoorlijke verzekeringsverplichting van de werkgever met betrekking tot schade die werknemers lijden in de uitoefening van hun werkzaamheden als deelnemer aan het wegverkeer bestaat indien zij:⁹

- a. als bestuurder van een motorvoertuig betrokken raken bij een verkeersongeval;
- b. als fietser of voetganger schade lijden als gevolg van een ongeval waarbij één of meer voertuigen zijn betrokken, of;
- c. als fietser schade lijden als gevolg van een eenzijdig fietsongeval.

Naast de personenschade¹⁰ dient ook de zaakschade aan de auto van een werknemer te zijn gedekt door de verzekering.¹¹

Indien sprake is van 'bijzonder woon-werkverkeer', dient de werkgever tevens zorg te dragen voor een behoorlijke verzekering.¹² Van bijzonder woon-werkverkeer is eerst sprake indien de werknemer door de werkgever is geïnstrueerd om met een gemotoriseerd voertuig naar de werkplaats te reizen. Zuiver woon-werkverkeer valt niet onder de verplichte dekking.¹³ Het feit dat een werknemer na het werk naar huis rijdt en de rit naar huis kan declareren als overuren bij de werkgever, maakt niet dat de deelname aan het verkeer in de uitoefening van de werkzaamheden geschiedt.¹⁴

Een eenzijdig voetgangersongeval valt niet onder de dekkingsplicht.¹⁵ Een algemene bescherming tegen risico's van ongevallen in verband met werkzaamheden van de werknemer zal

door de rechter niet worden opgelegd, ook al is dit inmiddels mogelijk goed verzekeraar. De Hoge Raad heeft mijns inziens duidelijk aangegeven dat dit de rechtsvormende taak van de rechter te buiten gaat en dat verdere uitbreiding van de verzekeringsverplichting van de werkgever ten opzichte van de werknemer aan de wetgever is.¹⁶

3. Wanneer voldoet de werkgever aan zijn behoorlijke verzekeringsverplichting op grond van artikel 7:611 BW?

De Hoge Raad heeft zich niet duidelijk uitgelaten over de vraag wat een behoorlijke verzekering is. Hij heeft de feitenrechter wel enige handvatten aangereikt:¹⁷

- a. de in de betrokken tijd bestaande verzekeringsmogelijkheden;
- b. of de verzekering kan worden verkregen tegen een premie waarvan betaling in redelijkheid van de werkgever kan worden gevergd;
- c. de heersende maatschappelijke opvattingen omtrent de vraag voor welke schade (zowel naar aard als naar omvang) een behoorlijke verzekering ex-tuncdekking dient te verlenen;
- d. de verzekering behoeft in elk geval geen dekking te verlenen voor schade die het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer.

Wat betreft de feitelijke verzekeringsmogelijkheden dient te worden gekeken naar die verzekeringen welke bestonden op het moment van het ongeval.

De vraag naar de betaalbaarheid van een verzekering is interessant. Hierbij is het de vraag wanneer het afsluiten van een bepaalde verzekering redelijkerwijs van een werkgever kan worden gevergd en waar de (eventuele) grens ligt. Wat is het criterium van 'redelijk'? Gaan we dan uit van een vergelijking met de premie van vergelijkbare verzekeringen? Gaat het om de grootte en/of draagkracht van de werkgever?¹⁸ Of gaat het om het risico van de werkzaamheden en de daarmee gemoeide eventuele schade? Over deze vraag heeft de Hoge Raad zich nog niet uitgelaten.

De Hoge Raad geeft tevens aan dat indien de werknemer met zijn eigen voertuig ten behoeve van zijn werkgever deelneemt aan het verkeer, uit de arbeidsovereenkomst kan volgen dat de werkgever kan volstaan met een financiële bijdrage die de werknemer in staat stelt een behoorlijke verzekering af te sluiten.¹⁹ De werkgever moet dan evenwel duidelijk maken dat de

7. CRvB 9 december 2004, ECLI:NL:CRVB:2004:AR7748.

8. Het is goed om te realiseren dat het kan voorkomen dat een verkeersongeval van een werknemer onder het bereik van art. 7:658 BW valt. De werkgever heeft dan zeggenschap gehad of kunnen hebben over de situatie en komt zijn zorgplicht niet na, door bijv. onvoldoende instructies te geven aan de werknemer om bepaalde gevaarlijke situaties te vermijden of omdat de door de werkgever ter beschikking gestelde auto onveilig is. In dat geval valt het feitencomplex onder het bereik van art. 7:658 BW.

9. HR 11 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BR5215 (TNT post/Wijenbergh).

10. HR 12 januari 2001, ECLI:NL:HR:2001:AA9434 (Vonk/Van der Hoeven).

11. Van Boom, Van Kooten & Schneider 2008.

12. HR 9 augustus 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE2113 (De Bont/Oudenalen).

13. HR 16 november 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD5483 (Quant/Volks Hogeschool Bergen).

14. G.J.J. Heerma van Voss, Schadevergoeding en goed werkgeverschap: over het gat in de aansprakelijkheidsregeling van het arbeidsrecht, *ArbeidsRecht* 2008/40, p. 15-23.

15. HR 11 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BR5215 (TNT post/Wijenbergh). Een eenzijdig voetgangersongeval van de werknemer kan wel vallen onder het bereik van art. 7:658 BW. Zie Rb. Midden-Nederland 13 april 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:2615.

16. HR 11 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BR5215 (TNT post/Wijenbergh).

17. HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB6175 (Maasman/Akzo Nobel), r.o. 4.3.

18. A.R. Houweling geeft aan in zijn annotatie onder het arrest HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB4767 (Kooiker/Taxicentrale Nijverdal) dat het afhankelijk stellen van de behoorlijke verzekering van de draagkracht van de werkgever niet wenselijk is.

19. HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB6175 (Maasman/Akzo Nobel), r.o. 4.3.

financiële bijdrage ten doel heeft de werknemer in staat te stellen een behoorlijke verzekering af te sluiten. Daarbij dient de werkgever erop toe te zien dat de werknemer daadwerkelijk een behoorlijke verzekering afsluit.²⁰

Aan de hand van de literatuur en de rechtspraak kan reeds een aantal punten worden geadresseerd waaraan getoetst kan worden of de bestaande polissen voldoen aan de norm van een behoorlijke verzekering.

3.1 Volledige dekking van schade?

De Hoge Raad heeft in zijn arrest Maasman/Akzo Nobel uit 2008 aangegeven dat de reikwijdte van de behoorlijke verzekeringsuitkering niet direct inhoudt dat het de volledige (resterende) schade dekt van de werknemer.²¹ Er behoeft dus geen totale dekking te worden geboden. De vraag is dan evenwel tot op welke hoogte dekking moet worden geboden voor de schade. Hiervoor verwijst de Hoge Raad naar de heersende maatschappelijke opvattingen.

3.2 Heersende maatschappelijke opvattingen

De heersende maatschappelijke opvattingen bepalen voor welke schade, naar zijn aard en omvang, de behoorlijke verzekering dekking dient te verlenen.²² Wie of wat bepaalt dan de 'heersende maatschappelijke opvattingen'?²³ Uit de rechtspraak volgt dat iets wat 'gebruikelijk' is geen synoniem is van een heersende maatschappelijke opvatting.²⁴ Ook het bestaan van een bepaald verzekeringsproduct is geen omschrijving van een heersende maatschappelijke opvatting.²⁵ Voorgaande neemt niet weg dat het wel indicaties kunnen zijn voor een heersende maatschappelijke opvatting.

3.3 Opzet of bewuste roekeloosheid

Dat de verzekering geen dekking biedt bij opzet of roekeloosheid volgt ook uit de wet. Artikel 7:952 BW:²⁶ 'De verzekeraar vergoedt geen schade aan de verzekerde die de schade met opzet of door roekeloosheid heeft veroorzaakt.'

Dit wetsartikel is van regelend recht.²⁷ In de verzekeringspolis kan dus worden bepaald welke gradatie van roekeloosheid wordt aangehouden bij het bepalen van de exoneratie van de dekking. De Hoge Raad heeft het over *in elk geval* behoudens opzet of bewuste roekeloosheid. Kan hieruit worden afgeleid dat een verzekeringspolis ook een strenger begrip van roekeloosheid mag hanteren? Een verzekeringspolis die een strengere gradatie van roekeloosheid hanteert, kan mogelijk worden aangemerkt als niet behoorlijk, indien de meeste gangbare verzekeringen enkel opzet en bewuste roekeloosheid uitsluiten van dekking.

Het is aan de werkgever om opzet of bewuste roekeloosheid te stellen en te bewijzen. Dit zal over het algemeen een (zeer) lastige opdracht zijn.²⁸ De Hoge Raad komt de werkgever tegemoet indien uit objectieve maatstaven kan worden afgeleid dat de werknemer zich onmiddellijk voorafgaand aan het ongeval daadwerkelijk bewust was van het roekeloze karakter van zijn gedrag in het verkeer.²⁹ De werknemer zal dan aannemelijk moeten maken dat hij zich niet bewust was van zijn roekeloze gedrag voorafgaand aan het ongeval.

4. De behoorlijke verzekering in de praktijk

De rechter lijkt bij de beoordeling van de vraag of een verzekering behoorlijk is, te kijken naar andere, vergelijkbare, verzekeringen.³⁰

Hetgeen op het moment van het schadevooral op de markt beschikbare verzekeringspolissen dekken en vergoeden is een van de belangrijkste factoren om te bepalen wat een behoorlijke verzekering is. De bestaande verzekeringsmogelijkheden zullen worden beschouwd om te kijken wat heden ten dage op de markt verkrijgbaar is.

Wanneer artikel 7:611 BW toepasbaar is, gelden de normale regels voor de stelplicht en bewijslast. Indien de werknemer van mening is dat de werkgever een 'betere' verzekering had kunnen afsluiten, is het aan de werknemer dit te stellen en te bewijzen.³¹

Een verzekeringspolis kan de systematiek hebben van een *first party*- of een *third party*-verzekering. Een *first party*-verzekering wordt afgesloten ten behoeve van de risico's van de verzekerde of verzekeringnemer op het oplopen van schade. In de polis is vaak een zelfstandige systematiek van de dekking bepaald. Het BW bepaalt dan niet de hoogte van de uitkering,

20. HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB6175 (Maasman/Akzo Nobel), r.o. 4.3.
21. HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB6175 (Maasman/Akzo Nobel), r.o. 4.2.
22. HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB6175 (Maasman/Akzo Nobel), r.o. 4.3.
23. Vgl. Asser Procesrecht/Korthals Altes & Groen 7 2005/105, par. 105 'verkeersopvattingen'.
24. Hof 's-Hertogenbosch 10 februari 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:428, r.o. 12.8.
25. Hof 's-Hertogenbosch 10 februari 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:428, r.o. 12.11.
26. Voor de exoneratie voor opzet of bewuste roekeloosheid moet mijns inziens worden gekeken naar het toepasselijk verzekeringsrecht, daar het hier gaat om een verzekeringskwestie. Hierdoor is art. 7:952 BW van toepassing en niet art. 7:658 lid 2 BW, dat de exoneratieverhouding regelt tussen werknemer en werkgever. Ik denk dat ook in het geval dat er géén (behoorlijke) verzekering is afgesloten en dus de feitenrechter zal gaan kijken naar wat een behoorlijke verzekering zou hebben uitgekeerd, de werkgever een beroep zou moeten doen op art. 7:952 BW en niet art. 7:658 lid 2 BW, omdat de feitenrechter gaat kijken naar wat er uitgekeerd zou zijn volgens de polis indien er wél een behoorlijke verzekering zou zijn afgesloten.

27. Anders dan het dwingendrechtelijke art. 7:973 BW, dat opzet uitsluit van uitkering in het geval van de sommenverzekering.
28. HR 20 september 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZC2142 (Pollemans/Hoondert). Het negeren van instructies en duidelijke waarschuwingen is onvoldoende om van bewuste roekeloosheid te spreken.
29. HR 2 december 2005, ECLI:NL:HR:2005:AU3261.
30. Hof 's-Hertogenbosch 9 februari 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:377; Hof 's-Hertogenbosch 22 juli 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:2215; Hof 's-Hertogenbosch 20 september 2011, ECLI:NL:GHSHE:2011:BT2751.
31. S.D. Lindenberg, Arbeidsongevallen en beroepsziekten (Mon. Privatrecht 13), Deventer: Kluwer 2016, p. 97.

de dekkingsomvang en de uitsluiting daarvan, maar de bepalingen in de polis zelf.³² Een *third party*-verzekering is de verzekering die door de verzekerde wordt afgesloten om zijn aansprakelijkheid jegens een derde te dekken. Het gaat dus om de financiële schade die de verzekerde kan oplopen door aansprakelijkheid jegens een derde.³³ Hier is het BW vaak wél leidend voor de vraag of, en tot welke hoogte de schade wordt vergoed. Voorbeelden van een *third party*-verzekering zijn de verzekering op grond van de Wet Aansprakelijkheid Motorrijtuigen (WAM-verzekering) en de Aansprakelijkheidsverzekering voor Bedrijven (AVB).

De Hoge Raad zal een verzekering voor ogen hebben gehad die wordt afgesloten door de werkgever ten gunste van zijn aan het verkeer deelnemende werknemer. Dit lijkt ook de conclusie te zijn van Van Boom,³⁴ Lindenbergh,³⁵ Munten³⁶ en Wansink.³⁷ Hiermee zal een *first party*-verzekering de voorkeur hebben boven een *third party*-verzekering.³⁸

Inmiddels bestaan er velerlei soorten verzekeringen op de markt die pretenderen de schade te dekken die een werknemer kan lijden als gevolg van een verkeersongeval in de uitoefening van zijn werkzaamheden. De hoeveelheid verzekeringsproducten die kunnen worden aangewend, kan verwarrend en onoverzichtelijk zijn voor de werkgever die moet voldoen aan de vereisten van een behoorlijke verzekering.

De verzekeringspolissen die zijn bekeken in het kader van dit onderzoek zijn de verzekeringen die een werkgever ten behoeve van zijn werknemer kan afsluiten.

De bestudeerde verzekeringspolissen zijn: de (collectieve) Ongevallenverzekering voor Inzittenden (OVI), de Schade Verzekering voor Inzittenden (SVI), de Werkgeversaansprakelijkheid Motorrijtuigen (WEGAM), de Werknemersschadeverzekering (WSV), de Goed Werkgeverschap Verzekering (GWV), de Werkgeversaansprakelijkheidsverzekering voor Verkeersdeelnemers (WEGAV) en ten slotte de Verkeersschadeverzekering voor Werknemers (VSVW).³⁹

32. Munten 2011, p. 171.

33. Munten 2011, p. 170.

34. W.H. van Boom, Oublié d'assurer, obligé de compenser? Enige opmerkingen over aansprakelijkheid van de werkgever wegens het niet verzekeren van zijn werknemer, in: N. van Tiggele-van der Velde e.a. (red.), Van draden en daden (Wansink-bundel), Deventer: Kluwer 2006, p. 61-72.

35. S.D. Lindenbergh, Schending van een verzekeringsplicht als grond voor aansprakelijkheid, AA 2008, p. 735-742.

36. Munten 2011, p. 171.

37. J.H. Wansink, Verzekering van goed werkgeverschap: hoe en waar?, AV&S 2009/31, afl. 5, p. 235-245.

38. Hiermee is de rol van een *third party*-verzekering echter niet uitgespeeld. De aansprakelijkheid van een werkgever bij het niet afsluiten van een (behoorlijke) verzekering ten behoeve van een werknemer die een ongeval overkomt in de uitoefening van zijn werkzaamheden kan vallen onder de AVB. Zie hiervoor onder meer HR 18 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV1295 (De Onderlinge/Nationale Nederlanden). Een bespreking hiervan gaat dit artikel echter te buiten.

39. Deze verzekeringspolissen zijn aselectief gekozen.

4.1 Ongevallenverzekering voor Inzittenden (OVI)

De bestudeerde polissen zijn van Nationale-Nederlanden. Het betreft de Collectieve Ongevallenverzekering voor Werknemers en de Ongevallenverzekering voor Inzittenden. De Collectieve Ongevallenverzekering voor Werknemerspolis is beperkt tot een uitkering in geval van overlijden en blijvende invaliditeit.

Nationale-Nederlanden heeft ook een OVI. Hieruit volgt tevens een van tevoren vastgestelde uitkering bij overlijden of blijvende invaliditeit. Beroepen waar tegen betaling mensen worden vervoerd, zijn uitgesloten van dekking.

Uit een uitspraak van het Hof 's-Hertogenbosch volgt dat het beperken van de uitkering in het geval van overlijden of blijvende invaliditeit vandaag de dag mogelijkwerijs niet behoorlijk zal zijn, omdat een vooraf bepaald bedrag wordt uitgekeerd, terwijl andere verzekeringsvormen, waarbij het hof de Schade Verzekering voor Inzittenden als voorbeeld aanhaalt, meeromvattende dekking zouden bieden.⁴⁰

De schade van de werknemer kan een uitkering van een ongevallenverzekering vele malen overschrijden.⁴¹ Het hof geeft in de uitspraak aan dat een tweetal sommenuitkeringen onvoldoende is om de totale schade te vergoeden in vergelijking met andere – ten tijde van het ongeval af te sluiten – verzekeringen.⁴² De sommenverzekering zal derhalve niet altijd behoorlijk kunnen zijn door de beperkte dekkingsomschrijving en omdat het gevaar bestaat dat de uitkering slechts een fractie is van de totale schade, daar waar andere verzekeringen meer vergoeding bieden. Of een sommenuitkering te beperkt is, hangt natuurlijk af van de omstandigheden van het geval.

4.2 Schade Verzekering voor Inzittenden (SVI)

De bekeken polissen zijn van Nationale-Nederlanden, ASR en Allianz. In 2010 werd een SVI uit 1999 nog aangemerkt als behoorlijk.⁴³ Uit de polisvoorwaarden volgt dat er geen dekking is indien het niet gaat om een opzittende, bestuurder of passagier van een motorvoertuig. Opvallend is dat de dekkingsomvang ruim is in het geval er schade wordt opgelopen als bestuurder van een motorvoertuig. Zo wordt ook dekking geboden bij het oplopen van schade bij bijvoorbeeld het in-, uit-, af- of opstappen, bij het tanken en bij een noodreparatie. Schade aan de auto van de werknemer valt niet onder de dekking van een SVI. Dat lijkt ook daaraan inherent.⁴⁴ De dek-

40. Hof 's-Hertogenbosch 22 juli 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:2215, r.o. 7.7.

41. Zie voor een ander oordeel Hof 's-Hertogenbosch 28 september 2010, ECLI:GHSHE:2010:BN9585. Het hof geeft hier aan dat een taxibedrijf geen andere verzekering dan een ongevallenverzekering kon afsluiten. In dit geval was een ongevallenverzekering een behoorlijke verzekering.

42. Hof 's-Hertogenbosch 22 juli 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:2215, r.o. 7.7.

43. Hof 's-Hertogenbosch 28 september 2010, ECLI:GHSHE:2010:BN9585.

44. Van Boom, Van Kooten & Schneider 2008, p. 50.

king bij Nationale-Nederlanden en ASR is maximaal € 1 miljoen.

Uit de polisvoorwaarden volgt dat Boek 6 BW van toepassing is bij de vaststelling van de personenschade. Hieruit blijkt dat ook smartengeld zal worden uitgekeerd. Uitsluiting van dekking is beperkt tot opzet of bewuste roekeloosheid. Als het ongeval gebeurt tijdens het vervoeren van personen tegen betaling, is er eveneens geen dekking.

4.3 *Werkgeversaansprakelijkheid Motorrijtuigen (WEGAM)-verzekering*

Voor de WEGAM kijken we naar de polis van Reaal en Delta Lloyd. Het bijzondere aan een WEGAM-verzekering is dat deze uitsluitend door de werkgever en ten behoeve van eventuele aansprakelijkstellingen van zijn werknemers kan worden afgesloten. Hierbij gaat het om dekking van aansprakelijkheid van de werkgever. Er is geen sprake van *action directe* voor de werknemer jegens de verzekeraar. De werknemer moet zijn werkgever aansprakelijk stellen wegens het niet hebben afgesloten van een behoorlijke verzekering. De (financiële) schade die hieruit voortvloeit voor de werkgever zal dan worden vergoed door de WEGAM-verzekering voor de in de polis aangegeven gevallen. Dit lijkt niet helemaal in de lijn met hetgeen de Hoge Raad voor ogen had. De werkgever is immers pas aansprakelijk als hij geen behoorlijke verzekering heeft afgesloten ten behoeve van zijn werknemer.

De omvang van de dekking is afhankelijk gesteld van onder meer hetgeen voortvloeit uit goed werkgeverschap. Zowel de persoonlijke schade als de materiële schade wordt vergoed. De dekkingsgrens is € 2,5 miljoen per gebeurtenis.

De schade aan personen en zaken is verzekerd. Hierbij is ook de schade aan het voertuig van de werknemer verzekerd, mits een politierapport is opgesteld. Alle ondergeschikten van de werkgever zijn verzekerd, dus ook vrijwilligers en stagiairs. Werknemers in de hoedanigheid van fietsers en voetgangers zijn uitgesloten van dekking en er geldt een eigen risico voor schade aan het voertuig van € 1.000. De dekking geldt voor heel Europa en uitsluiting is beperkt tot opzet of bewuste roekeloosheid.

4.4 *Werknemersschadeverzekering (WSV)*

Bij het lezen van de WSV-polissen van verzekeraars HDI-Gerling en Univé valt het volgende op te merken. De WSV vergoedt rechtstreeks de schade van de werknemer en andere ondergeschikten van de werkgever. Hier hoeft de werknemer zijn werkgever dus niet eerst aansprakelijk te stellen. De dekking is ruim; alle ongevallen in de uitoefening van of gerelateerd aan de werkzaamheden ten behoeve van de werkgever zijn gedekt, en deze geldt voor ongevallen over de hele wereld. Zelfs ongevallen tijdens de woon-werkreis zijn gedekt. De omvang van de schade wordt vastgesteld aan de hand van het BW en er wordt geen strengere gradatie van de eigen schuld

gebruikt dan opzet of bewuste roekeloosheid. De dekkingsgrens is tussen de € 1 miljoen en € 2,5 miljoen.

4.5 *Goed Werkgeverschap Verzekering (GWV)*

Voor de GWV is gekeken naar de polissen van Centraal Beheer Achmea en Bovemij. In de brochure van Centraal Beheer Achmea over de Goed Werkgeverschap Verzekering staat:

‘Met de verzekering voor Goed Werkgeverschap verzekert u in één keer uw hele werkgeversrisico. U zorgt zo goed voor uw medewerkers. En voorkomt slepende rechtszaken over aansprakelijkheid.’

De GWV zou in combinatie met de Aansprakelijkheidsverzekering voor Bedrijven (AVB) de volledige aansprakelijkheid van de werkgever dekken. Alle soorten werknemers zijn verzekerd, ook stagiairs, vrijwilligers en uitzendkrachten. De aard van het ongeval is niet van belang. Ook maakt de verzekering geen onderscheid tussen de fietsende, lopende of een motorvoertuig besturende werknemer. Zowel de personenschade als de zaakschade is verzekerd.

De schade wordt afgehandeld volgens het BW en zal daarmee waarschijnlijk de schade vergoeden volgens heersende maatschappelijke opvattingen. Een ongeval tijdens (bijzonder) woon-werkverkeer kan ook zijn verzekerd, zij het dat dit apart moet worden afgesloten. Het maximum verzekerd bedrag varieert naar de keuze van de werkgever. De daadwerkelijk geleden schade wordt vervolgens vergoed tot het maximum verzekerd bedrag. De GWV lijkt een *third party*-verzekering, waarvoor echter geen aansprakelijkheid van de werkgever nodig is. De werkgever meldt schriftelijk dat de werknemer een ongeval heeft gehad, waarop de verzekeraar de daadwerkelijke schade uitkeert tot het gestelde maximum.

4.6 *Werkgeversaansprakelijkheidsverzekering voor Verkeersdeelnemers (WEGAV)*

In de productinformatie van verzekeraar Aegon staat het volgende:

‘De laatste jaren is de aansprakelijkheid van werkgevers richting medewerkers enorm verruimd. (...) Met de Aegon Werkgeversaansprakelijkheidsverzekering voor Verkeersdeelnemers (WEGAV) voldoet u aan deze zorgplicht.’

In het geval van de WEGAV, aangeboden door verzekeraar Aegon en tussenpersoon/bemiddelaar Meeus, zijn alle ondergeschikten van de werkgever verzekerd. De dekking is wereldwijd, met uitzondering van Noord-Amerika. Ongevallen van de gemotoriseerd vervoer besturende, fietsende, lopende en aan het openbaar vervoer deelnemende werknemer zijn gedekt. Naast personenschade wordt ook de zaakschade vergoed, met inbegrip van het voertuig van de werknemer. De dekking per gebeurtenis is maximaal € 2,5 miljoen met een maximum van € 5 miljoen per verzekeringsjaar. Opvallend is

Tabel 1 Overzicht minimale eisen per verzekering

Eisen	OVI	SVI	WEGAM	WSV	WEGAV	GWV	VSVW
Aard ongeval n.v.t. (tenzij eenzijdig als voetganger)	X	X	X	✓	✓	✓	X
Geen strengere gradatie dan opzet of bewuste roekeloosheid	✓	✓	✓	✓	X	X	✓
Evenveel of meer dekking in vergelijking met andere verzekeringen	X	X	✓	✓	✓	✓	X
Geen schadeposten op voorhand uitgesloten	X	X	✓	✓	✓	✓	X
Minimale dekkingsgrens van € 1 miljoen	X	✓	✓	✓	✓	-	✓
Dekking buiten Nederland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dekking voor alle soorten medewerkers	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

X = valt niet binnen de geboden dekking

✓ = valt binnen de geboden dekking

dat in het geval van de WEGAV van Aegon onbewust roekeloos gedrag van de werknemer voor uitsluiting van de dekking in aanmerking komt.

4.7 Verkeersschadeverzekering voor Werknemers (VSVW)

Tot slot de VSVW. De VSVW wordt aangeboden door Nationale-Nederlanden en ASR. De dekking geldt niet alleen voor werknemers, maar ook voor uitzendkrachten, oproepkrachten en gedetacheerden. Het is mogelijk om ook bijvoorbeeld stagiairs, vrijwilligers en anderen die werkzaam zijn voor de werkgever te verzekeren. De dekking is primair beperkt tot ongevallen met motorrijtuigen.

Voor de dekking bij Nationale-Nederlanden is het van belang dat de verzekerde de eigenaar, houder of bezitter van de auto is, met dien verstande dat het voertuig niet van de werkgever is. Verder is opvallend dat bij de verzekering van Nationale-Nederlanden geen zaakschade wordt vergoed. Voor de dekking bij ASR geldt echter dat het voertuig juist geregistreerd dient te staan op naam van de werkgever. Schade aan de auto van de werknemer is dus niet gedekt. Opvallend is dat een eenzijdig ongeval van de fietsende werknemer niet onder de dekking valt bij de verzekering van Nationale-Nederlanden. Dat is niet conform de heersende rechtspraak, waarin is bepaald dat eenzijdige fietsongevallen van werknemers onder bepaalde omstandigheden verzekerd behoren te zijn door de werkgever. Bijzonder woon-werkverkeer is gedekt. De dekking geldt in ieder geval voor Europa. Uitsluiting is beperkt tot opzet of bewuste roekeloosheid.

Voor de vaststelling van de schade wordt het BW, althans voor het deel van de vaststelling van de schade, van toepassing verklaard. De dekking is maximaal € 2,5 miljoen per gebeurtenis.

5. Schematisch overzicht

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de minimale eisen per verzekering.

Uit het polissenonderzoek kan de conclusie worden getrokken dat niet alle verzekeringsproducten onder alle omstandigheden dekking bieden op terreinen waarvoor dat volgens de rechtspraak wel moet. Zoals het geval bij de SVI en de WEGAM is een fietsende of lopende werknemer niet verzekerd. Bij de VSVW is een eenzijdig fietsersongeval niet verzekerd. Bij de WEGAV en GWV worden ogenschijnlijk strengere uitsluitingsclausules gebruikt dan opzet of bewuste roekeloosheid. Zaakschade is uitgesloten van dekking bij de SVI en VSVW. Bij de VSVW is in sommige gevallen geen dekking indien het voertuig waarmee de werknemer het ongeval heeft gehad van de werkgever is.

De WSV lijkt de gehele aansprakelijkheid van de werkgever ten opzichte van de werknemer te verzekeren. Hiermee zijn ook de gevaren waaraan de werknemer blootstaat bij deelname aan het verkeer verzekerd. De werkgever lijkt met de WSV een behoorlijke verzekering te hebben.

Tevens is uit het polissenonderzoek te concluderen dat de meeste verzekeringspolissen het BW en zijn bepalingen omtrent de vaststelling van de schadevergoeding van toepassing verklaren. Hieruit volgt ten eerste dat verzekeraars het vereiste van heersende maatschappelijke opvattingen omtrent de vraag voor welke schade (zowel naar aard als naar omvang)

een behoorlijke verzekering dekking dient te verlenen, hebben ingevuld door het BW van toepassing te verklaren. Het vaststellen van de schadevergoeding overeenkomstig het BW kan als een weerspiegeling worden gezien van heersende maatschappelijke opvattingen. Deze opvattingen bepalen volgens de Hoge Raad voor welke schade (zowel naar aard als naar omvang) een behoorlijke verzekering ex-tuncdekking dient te verlenen. De bal ligt hiermee weer bij de rechter; mocht er onduidelijkheid bestaan over een bepaalde schadepost, dan kan men zich tot de rechter wenden, die uitsluitel kan geven op grond van het bepaalde in het van toepassing verklaarde BW. Ten tweede zal in beginsel een vergoeding voor de daadwerkelijke schade van de werknemer volgen.

6. Conclusie

De Hoge Raad heeft aangegeven dat ten tijde van een ongeval bestaande verzekeringen tezamen met de heersende maatschappelijke opvattingen bepalen of een verzekering behoorlijk is en voor welke schade dekking verleend dient te worden. Tevens dient te worden gekeken naar de betaalbaarheid van de premie. In ieder geval zijn opzettelijk en bewust roekeloos handelen of nalaten van een werknemer uitgesloten van dekking. Door bestaande verzekeringen met elkaar te vergelijken is in te schatten wat als 'behoorlijk' kan worden aangemerkt. Het is niet duidelijk hoe de hierbij heersende maatschappelijke opvattingen worden bepaald. Duidelijk is wel dat met het van toepassing verklaren van het BW ten aanzien van het bepalen van de schadevergoeding kan worden teruggevallen op een beslissing van de rechter. De rechter lijkt immers te bepalen wat de heersende maatschappelijke opvattingen zijn.

Recapitulerend zijn de volgende conclusies te trekken:

1. De werkgever dient zorg te dragen voor een behoorlijke verzekering indien de werknemer:
 - als bestuurder van een motorvoertuig betrokken raakt bij een verkeersongeval;
 - als fietser of voetganger schade lijdt als gevolg van een ongeval waarbij één of meer voertuigen zijn betrokken; of
 - als fietser schade lijdt als gevolg van een eenzijdig fietsongeval.
2. Er mag geen strengere schuldgradatie dan opzet of bewuste roekeloosheid worden gehanteerd.
3. De premie moet betaalbaar zijn.
4. De verzekering mag niet evident minder dekking (zowel naar inhoud als naar omvang) bieden dan andere, vergelijkbare, verzekeringen.⁴⁵
5. Ongevallen tijdens bijzonder woon-werkverkeer moeten zijn meeverzekerd.

45. De rechter vergelijkt regelmatig wat andere verzekeringsoorten dekken. Zie onder meer Hof 's-Hertogenbosch 9 februari 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:377; Hof 's-Hertogenbosch 22 juli 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:2215; Hof 's-Hertogenbosch 20 september 2011, ECLI:NL:GHSHE:2011:BT2751. Hierbij moet de opmerking worden geplaatst dat de Hoge Raad zegt dat een behoorlijke verzekering niet tot algehele schadevergoeding gehouden is.

6. De verzekering dient dekking te bieden voor nationale en internationale (on)gevallen.
7. De dekkingsgrens van de verzekeringspolissen is minimaal € 1 miljoen, maar doorgaans € 2,5 miljoen.
8. De meeste verzekeringen stellen de schadevergoeding vast aan de hand van afdeling 10 van Boek 6 BW.
9. In beginsel zal de werknemer zijn daadwerkelijke schade vergoed krijgen.
10. In beginsel mogen geen schadeposten op voorhand zijn uitgesloten.
11. Alle soorten medewerkers (ook stagiairs, inleners, vrijwilligers enzovoort) worden vaak meeverzekerd.

Het aantal mogelijk toepasselijke verzekeringsproducten is enorm. Dat de polissen vaak vage en ruime voorwaarden hanteren, kan juist de bedoeling zijn geweest van de verzekeraars, omdat deze nog niet kunnen inschatten en voldoende kunnen afbakenen in welke gevallen en in welke omvang de behoorlijke verzekering dekking moet bieden. Waarschijnlijk hierdoor hebben verzekeraars afdeling 10 van Boek 6 BW van toepassing verklaard bij de vaststelling van de schade. Hiermee laten de verzekeraars de eventuele beoordeling over de vraag wat behoorlijk is over aan de rechter. In beginsel zal het vergoeding van de daadwerkelijk geleden schade betekenen.

Discussie kan ontstaan wanneer de werknemer stelt dat een gangbare verzekeringspolis in beginsel de gehele schade dekt omdat het BW van toepassing is verklaard. Een werkgever kan zich er namelijk op beroepen dat de Hoge Raad zegt dat een behoorlijke verzekering niet tot algehele schadevergoeding gehouden is.⁴⁶

Veel van de verzekeringsproducten verzekeren inderdaad de schade van werknemers tijdens verkeersongevallen, maar dat maakt niet meteen dat een dergelijke verzekering altijd behoorlijk is.

De dekkingsgrens varieert tussen de € 1 miljoen en € 2,5 miljoen. Mijns inziens is € 1 miljoen dekking voldoende om te spreken van een behoorlijke dekking. Immers, de verplichte WAM-verzekering heeft een minimale dekking van € 1 miljoen, die door de wetgever voldoende wordt bevonden. Bij de WAM-verzekering kunnen derde partijen zelfs nog regres nemen op de verzekerde som in de polis. Dit in tegenstelling tot bij de behoorlijke dekking, die alleen van toepassing is op de persoonlijke schade van de werknemer. Om van een behoorlijke dekking te kunnen spreken moet € 1 miljoen dan voldoende zijn.

Ik realiseer mij dat de verzekeringspolissen *an sich* niets zeggen over de hoogte, omvang en inhoud van de feitelijke (schade)vergoedingen. Deze verschillen immers per (on)geval. Bij het beantwoorden van de vraag of a priori een verzekering daadwerkelijk als behoorlijk kan worden gekwalificeerd, moet

46. HR 1 februari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB6175 (Maasman/Akzo Nobel), r.o. 4.2.

de werkgever goed signaleren welke risico's zijn werknemers lopen. Gebleken is bijvoorbeeld dat de lopende of fietsende werknemer niet altijd (mee)verzekerd is. Aan de hand van een risicoanalyse van de werkgever is een behoorlijke verzekering makkelijk te verkrijgen en voorkomt de werkgever aansprakelijkheid jegens zijn werknemer. De WSV lijkt in alle gevallen een behoorlijke verzekering te zijn.